

Tobias Hantmann

Der Marktplatz von
Freudenstadt

Verlag für moderne Kunst

Tobias Hantmann
Tradition des Zeigens:
Der Marktplatz von Freudenstadt

Verlag für moderne Kunst

28. Februar
bis 18. März 2017

28. februarja
do 18. marca 2017

28. veljače -
18. ožujka 2017

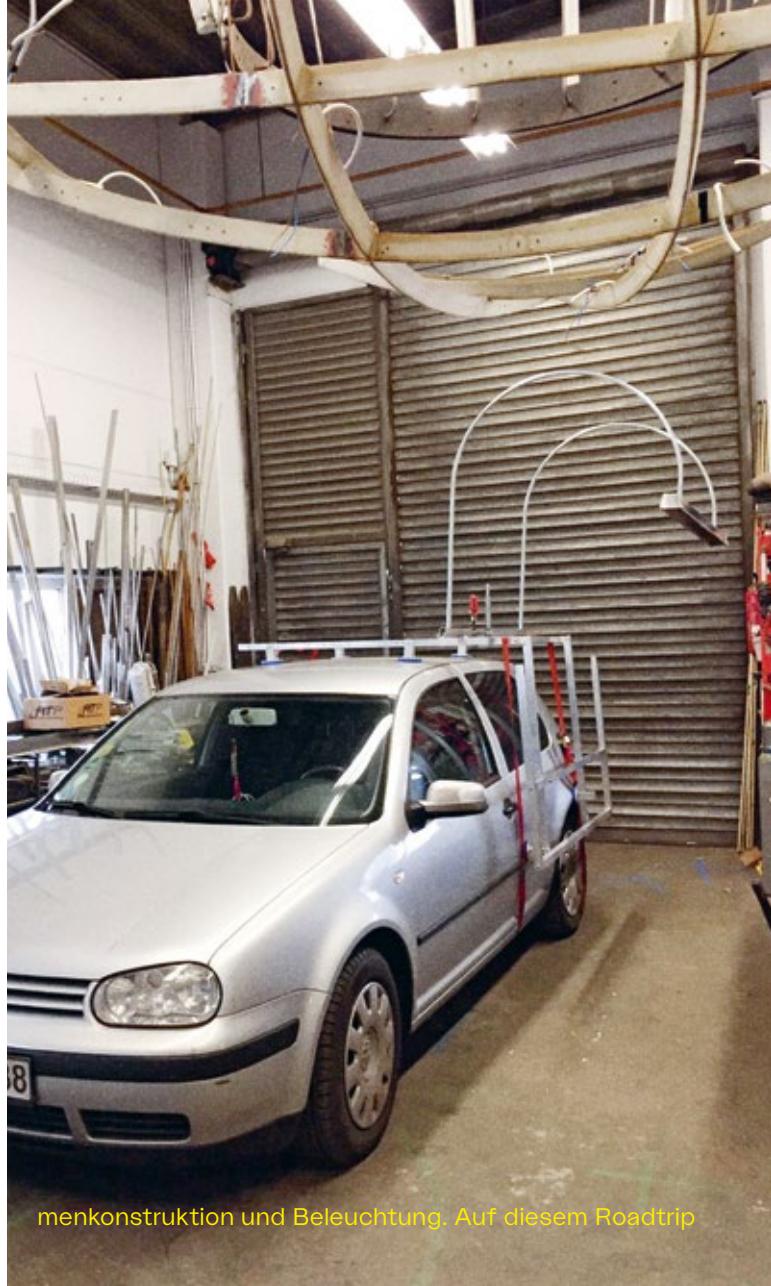
February 28th
until March 18th, 2017

Am 28. Februar 2017 bin ich von Düsseldorf aus mit meinem

Auto los, hinten im Anhänger mit dabei das Bild mit Rah-

menkonstruktion und Beleuchtung. Auf diesem Roadtrip

durch Deutschland, Österreich, Slowenien und Kroatien

fuhr ich verschiedene Städte und Orte an, um es dort mon-

tiert an der Seite des Autos für ein paar Stunden zu zeigen.

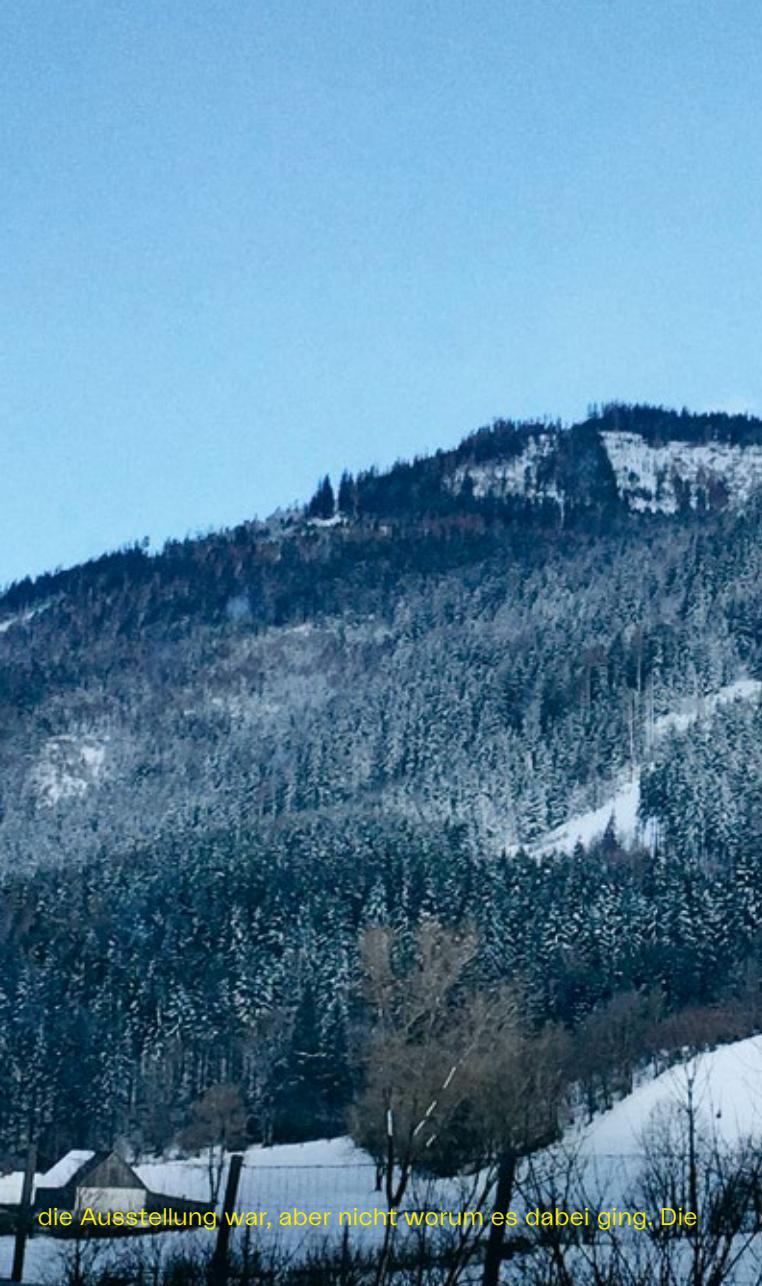

Der Beschreibung dieses Projekts könnte „ein Konzept“

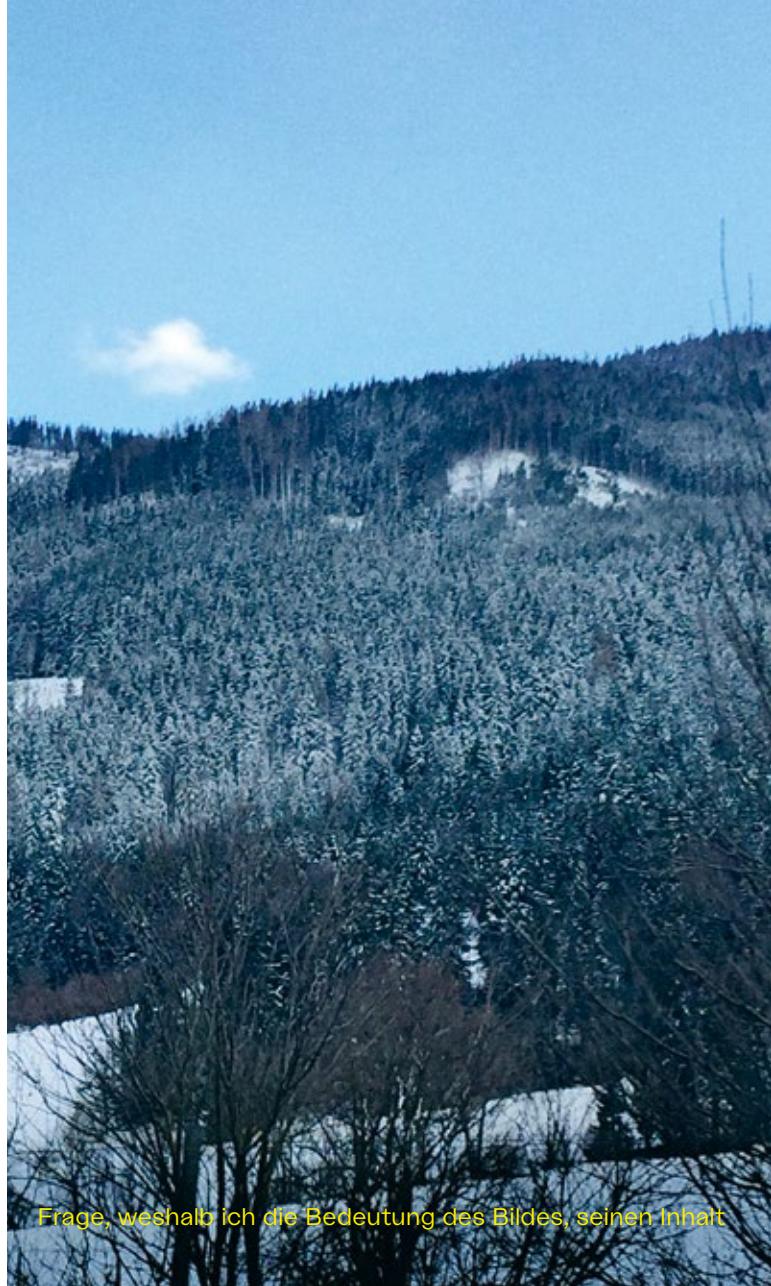

fehlen. Es könnte lediglich wie eine Beschreibung erscheinen, von dem, was während der Reise geschehen ist, wie

die Ausstellung war, aber nicht worum es dabei ging. Die

Frage, weshalb ich die Bedeutung des Bildes, seinen Inhalt

und dessen Beziehung zu diesem speziellen Display nicht

Louis Eysen,
Großer Wiesengrund
undatiert,
Öl auf Leinwand,
70,3 x 50,4 cm

Im Kunstmuseum Wiesbaden stand ich dann vor der grünen Wand mit Bildern von Louis Eysen. Ich muss es andersherum erzählen: ich wollte mir die Sammlung anschauen, hatte aber wenig Zeit eingeplant. Ich schlenderte eher durch die Räume, als dass ich die Gemälde aufmerksam betrachtete. Und dann plötzlich diese Wand und das Bild des Baumes, ein Bild mit einem Baum darauf, das Portrait eines Baumes, leicht von oben gesehen. Stand man auf einem Balkon? Ein ungewöhnlich hohes Gebäude müsste es sein, eine moderne Hotelanlage? Aber das Bild ist aus den Jahren um 1870. Also doch wohl eher von einem Hügel aus, der aber wiederum sehr steil abfallen müsste. Irgendetwas stimmt nicht. Es ist als ob man den Boden unter den Füßen verlieren würde. Das Bild zwingt einen zum Schweben. Dazu die Monotonie der Grüntöne, fein ausdifferenziert, komplex, aber auch sehr stark begrenzt, ohne steigernde Kontraste. Louis Eysen ist ein Künstler, den ich seit langem beobachte. Ich fühle eine unangenehme Verbundenheit mit ihm. Fühle mich ihm sehr nah und möchte das abschütteln, weil ich dann denke, dass die Begrenztheit seiner Bilder, das Fragmentarische, mich anzieht und abstößt zugleich – und ich eine allzu ähnliche Empfindung meiner eigenen Arbeit gegenüber habe.

Louis Eysen,
Velika trata
brez datuma,
Olje na platno,
70,3 x 50,4 cm

V Muzeju umetnosti Wiesbaden sem stal pred zeleno steno s slikami Louisa Eysena. Povedati moram nekoliko drugače: zbirko sem si hotel ogledati, vendar sem za to načrtoval premalo časa. Po prostorih sem bolj kot ne pohajkal, namesto da bi si bolj natančno ogledal slike. In nato nenačoma ta stena in slika drevesa, slika in na njej drevo, portret drevesa, pogled nekoliko od zgoraj. Je to pogled z balkona? Morala je biti visoka stavba, morda moderen hotelski kompleks? Toda slika je iz časa okoli 1870. Torej vendarle bolj verjetno s kakšnega griča, ki pa bi zopet moral strmo padati navzdol. Nekaj ni v redu. Zdi se, kot da bi izgubil tla pod nogami. Slika te sili k lebdenju. In potem še ta monotonija zelenih tonov, zelo razločnih, kompleksnih, a tudi zelo omejenih, brez naraščajočih kontrastov. Louis Eysen je umetnik, ki ga že dolgo opazujem. Z njim čutim nekakšno neprijetno povezanost. Čutim, da sem mu zelo blizu in tega bi se rad znebil, kajti potem mislim, da me omejenost njegovih slik in

fragmentaričnost hkrati privlačita in odbijata – zelo podoben občutek imam do svojega lastnega dela.

Louis Eysen,
Velika livada
bez datuma,
Ulje na platnu,
70,3 x 50,4 cm

U muzeju umjetnosti u Wiesbadenu stajao sam pred zelenim zidom sa slikama Louisa Eysena. No, moram drugače započeti: želio sam pogledati zbirku, ali sam za to predvidio premalo vremena. Više sam štekao prostorijama, nego što sam pažljivo promatrao slike. I onda, iznenada taj zid i slika stabla. Slika na kojoj je jedno stablo, portret stabla, gledan lagano odozgo. Je li se stajalo na balkonu? Moralo bi se tada raditi o neobično visokoj zgradiji ili modernem hotelu. Slika je iz 1870., stoga je vjerojatniji strmi brežuljak. Nešto ometa. Kao da se gubi tlo pod nogama. Slika tjera na lebdenje. Uz to monotonija zelenih tonova, fino razlikovanih zelenih nijansi, kompleksna, ali i vrlo ograničena, bez rastućih kontrasta. Louis Eysen je umetnik kojeg več dugo pratim. S njime osjećam nelagodnu povezanost. Osjećam mu se vrlo bliskim i želio bih se toga riješiti, zato što

mislim, da me ograničenost njegovih slika, to fragmentarno, istovremeno privlači i odbija – i zbog toga, što prema vlastitim radovima imam previše sličan osjećaj.

Louis Eysen,
Grand meadow
undated,
oil on canvas,
70,3 x 50,4 cm

In the Wiesbaden Art Museum I found myself standing in front of the green wall with pictures by Louis Eysen. I need to tell this in reverse order: I wanted to see the collection, but had allocated little time. I strolled through the rooms rather than closely studying the artworks. And then, all of a sudden, this wall and the image of a tree, a picture with a tree in it, the portrait of a tree, from slightly above. Was one standing on a gallery? An unusually high building this would have to be, a modern hotel complex? The picture, however, is from around 1870. So it is more likely from a hill, but one with a steep decline. Something is not right. It is as if you loose the ground under your feet. The picture forces you to float. With this, the monotony of the shades of green, closely defined, complex, but also strictly limited, without enhancing

contrasts. Louis Eysen is an artist, whom I have been following for quite some time. I sense an uncomfortable connection with him. I feel I am very close to him and want to loose that because I feel that the narrowness of his pictures, the fragmentation attracts and repels me at the same time – and I feel in a similar way about my own work.

genauer definieren wollte, führt zum eigentlichen Grund,

der mich dazu gebracht hat, das ganze Projekt auf diese

Weise zu planen.

Bruce Nauman,
Pencil Lift/Mr. Rogers
2013/2015,
HD Video-Installation,
asynchroner Loop
Pencil Lift: 3:57 Minuten
Mr. Rogers: 46 Sekunden,
variable Größe

Im Kunsthause Graz dann diese Video-Projektion. Ich dachte: „so etwas Seltsames“, und war sofort sehr glücklich darüber. Die Aufnahmen des zwischen zwei Bleistiftspitzen gepressten Bleistiftes, abhebend, balancierend, eine Kette bildend, wirkten spröde und völlig zugänglich zugleich. Sofort wollte ich wissen, wer so was macht und freute mich auf andere Werke von ihm oder ihr. Es konnte nur interessant sein, selbst Enttäuschung ist interessant, manchmal. Das Video war dann von Bruce Nauman.

Bruce Nauman,
Pencil Lift / Mr. Rogers
2013 / 2015,
HD video instalacija,
asinhroni „loop“
Pencil Lift: 3:57 minute
Mr. Rogers: 46 sekund,
poljubna velikost

V Hiši umetnosti v Gradcu potem ta video projekcija. Misil sem si: „Kako nenavaden!“ in zaradi tega sem bil takoj zelo srečen. Posnetki stisnjenega svinčnika med dvema konicama svinčnikov, za katera se zdi, kot da lebdita, lovita ravnotežje in tvorita verigo, so hkrati delovali drobljivo in popolnoma dostopno. Takoj sem hotel vedeti, kdo počne kaj takega in veselil sem se, da vidim še njegova/njena druga dela. Lahko bi bilo zanimivo. Tudi razočaranje je včasih zanimivo. Izkazalo se je, da gre za video Brucea Naumana.

Bruce Nauman,
Pencil Lift / Mr. Rogers
2013 / 2015,
HD video instalacija
asinkroničan „loop“
Pencil Lift: 3:57 minuta
Mr. Rogers: 46 sekunda
promjenjiva veličina

Nakon toga, Kunsthauz Graz, ta video projekcija. Pomislio sam: „Nešto neobično“ i odmah se tome razveselio. Snimke olovke, stisnute izmedju dva vrha

olovaka, koje se uzdižu, balansiraju, stvaraju lanac, djelovale su istovremeno krhko i potpuno pristupačno. Odmah sam poželio saznati, tko je autor i poveselio se njegovim ili njenim ostalim radovima. Moglo bi biti samo zanimljivo, čak je i razočarenje ponekad zanimljivo. Naposljetku, ispostavilo se da je autor videa Bruce Nauman.

Bruce Nauman,
Pencil Lift / Mr. Rogers
2013 / 2015,
HD video installation,
asynchronous loop
Pencil Lift: 3:57 minutes
Mr. Rogers: 46 seconds,
variable scale

Then, at the Kunsthauz in Graz, this video projection. I thought to myself “what a strange thing” and immediately I was very happy about that. The recordings of the pencil wedged between two pencil tips, hovering, balancing, forming a chain, appeared brittle and at the same time entirely accessible. Immediately I wanted to know who creates something like that, and was looking forward to see other works of him or her. It could only be interesting, even disappointment is interesting at times. It turned out the video was by Bruce Nauman.

Seit einigen Jahren entwickle ich verschiedene Werk-

gruppen, die grundlegende Fragen zu Malerei und Bildern

stellen und deren Bedingungen untersuchen. Mich faszi-

niert die Anziehungskraft von Bildern. Man kann diese

Anziehungskraft magisch nennen oder verführerisch oder

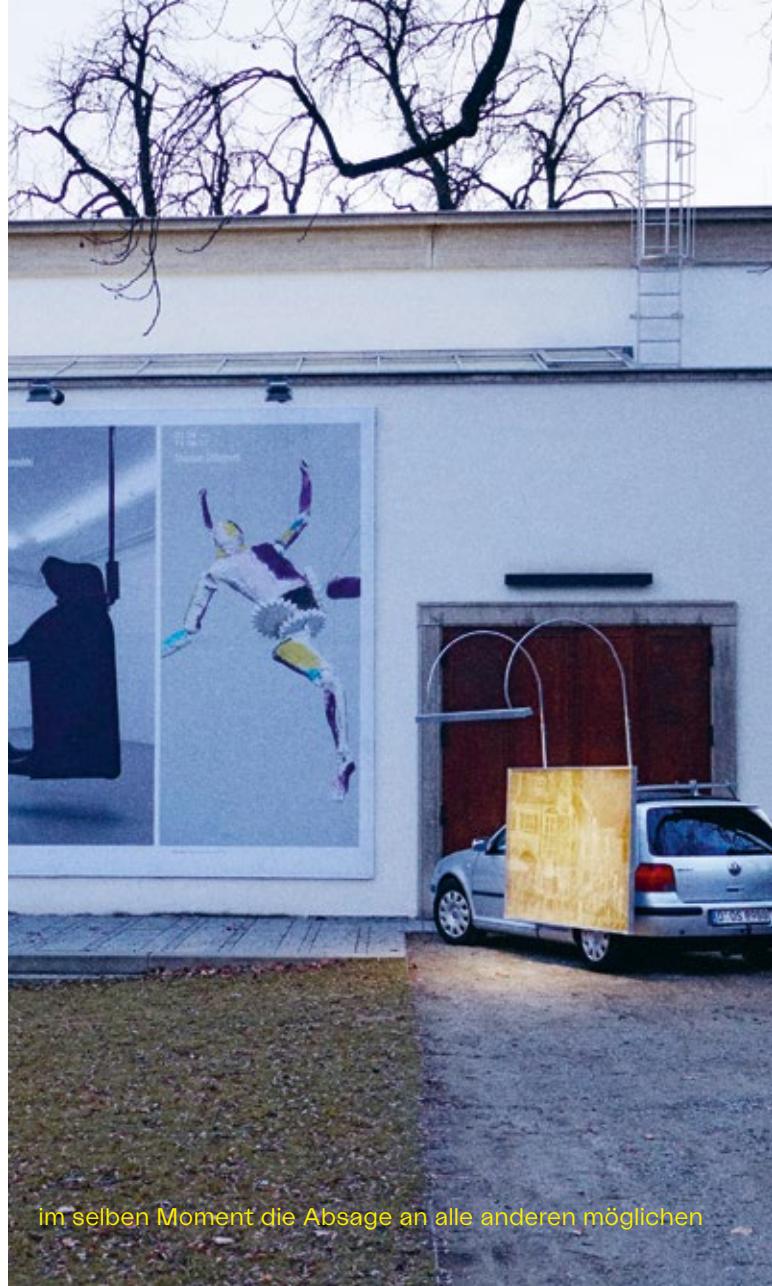
2. März, marec, ožujak, March

verwirrend. Es gibt eine mysteriöse Einsamkeit im Akt der

Künstlerhaus Graz
Burgring 2
8010 Graz
Österreich, Avstria, Austrija, Austria

Bekräftigung eines spezifischen, singulären Bildes, welcher

im selben Moment die Absage an alle anderen möglichen

Bilder bedeutet,

In diesem Fall scheint das Ausgewählte zufällig zu sein.

Es scheint keinen Grund zu geben, oder keinen „der gut

genug wäre“, die fragmentarische Fotografie eines Markt-

platzes einer kleinen Stadt namens Freudenstadt zu

wählen, diese in die Oberfläche eines Velours-Teppichs zu

kämmen und das Ganze an der Seite eines Autos zu befestigen und unter freiem Himmel der Welt zu zeigen. Ich mag

Unbekannt (13) < >

TOBIAS HANTMANN

čaj prikazovanja - Tržnica
Freudenstadta
tradition of showing - the
marketplace of Freudenstadt

3.3.2017

18:00 - 20:00

ROG (main building's hall), Trubarjeva 72
Ljubljana, Slovenia

tomi meta mesta kot začetna presečišča [križišča] vseh bolne dežele idej. Simptomi meta mesta so histerično politična hotenja postopoma tigen und unter freiem Himmel der Welt zu zeigen. Ich mag

dieses Setting. Ich mag das epische Potenzial des Titels

und dieses Foto, die Fontänen und Häuser – seinen Look.

Und ich mag die Vorstellung, dass dieses Bild und die Art,

in der es gezeigt wurde, einen dazu befähigt, die Beson-

derheit eines statischen, materiellen Bildes neu zu erleben.

Geheimnisvolles Zentrum und Ausgangspunkt dieses Ver-

3. März, marec, ožujak, March

suchs ist das Motiv und dessen sprachliche Fassung:

ROG Ljubljana
Trubarjeva cesta 72
1000 Ljubljana
Slowenien, Slovenija, Slovenia

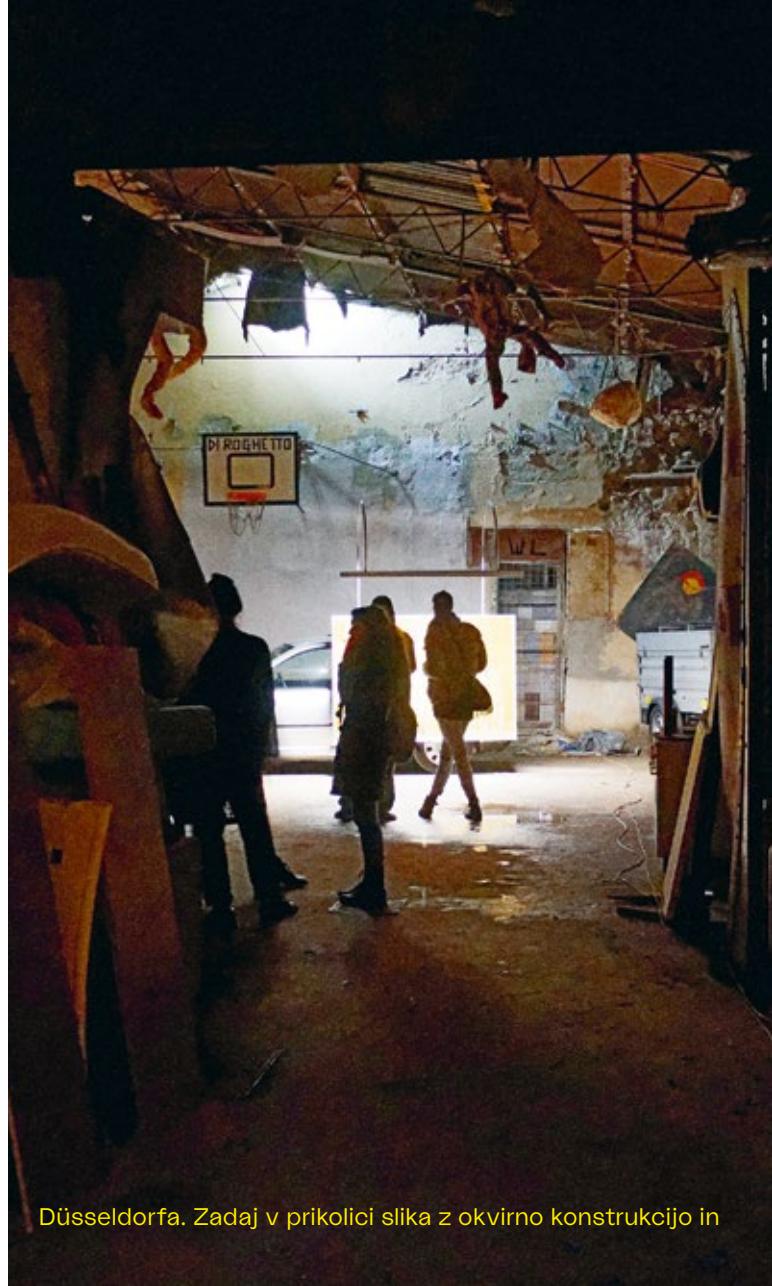
Der Marktplatz von Freudenstadt.

28. februarja 2017 sem se s svojim avtom odpravil iz

Düsseldorfa. Zadaj v prikolicu slika z okvirno konstrukcijo in

osvetljavo. Na svojem potovanju po Nemčiji, Avstriji,

Sloveniji in Hrvaški sem se pripeljal v različna mesta in

kraje, da bi sliko, montirano na strani avtomobila, prikazoval

nekaj ur.

6. März, marec, ožujak, March

Opisu projekta bi morda lahko manjkal „koncept“. Lahko bi

MSU Zagreb
Avenija Dubrovnik 17
10000 Zagreb
Kroatien, Hrvatska, Hrvatska, Croatia

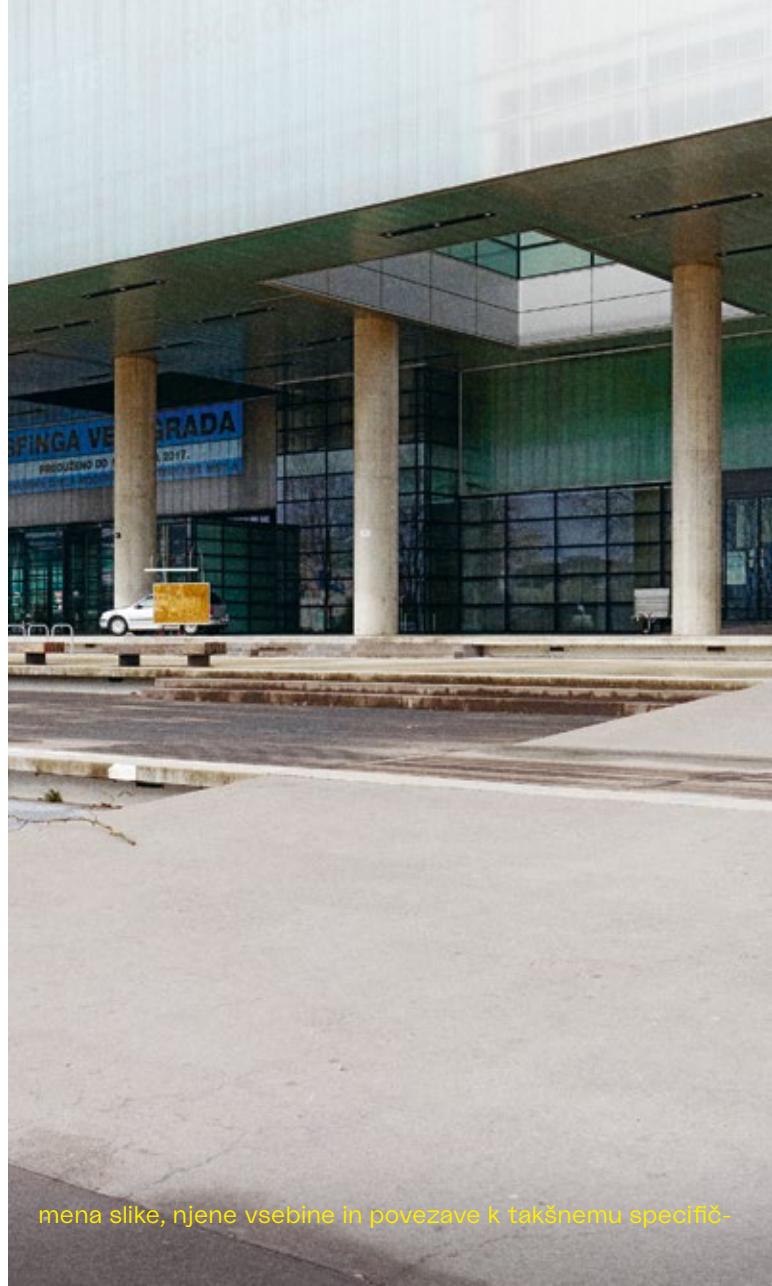
se zdel zgolj kot opis nečesa, kar se je dogajalo med poto-

vanjem, torej kakšna je bila razstava, in ne, za kaj je pri tem

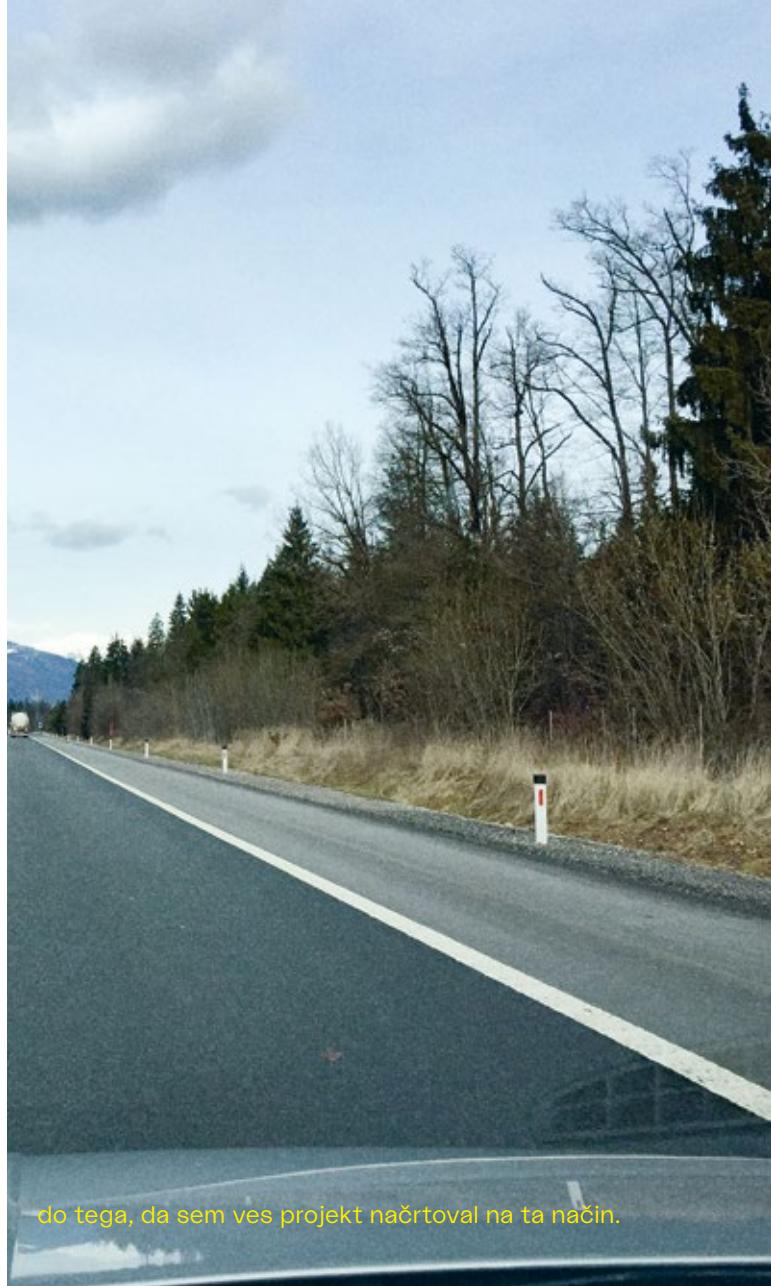
šlo. Vprašanje o tem, zakaj nisem natančneje definiral po-

mena slike, njene vsebine in povezave k takšnemu specifič-

nemu prikazovanju, vodi k pravemu vzroku, ki me je privедел

do tega, da sem ves projekt načrtoval na ta način.

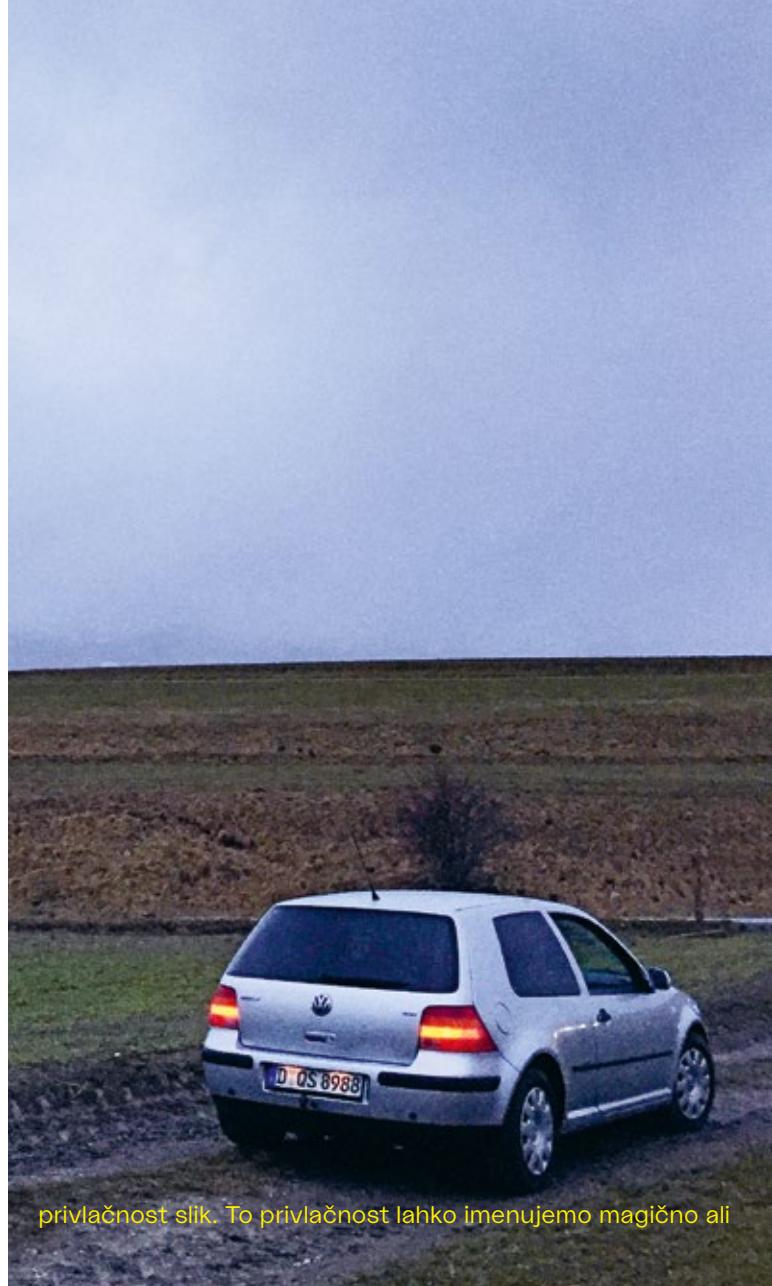
Že nekaj let razvijam različne skupine medsebojno povez-

nih umetniških del, ki zastavljo temeljna vprašanja o sli-

karstvu in slikah in raziskujejo njihove pogoje. Faschinira me

privlačnost slik. To privlačnost lahko imenujemo magično ali

zapeljivo ali zmedeno. V dejanju potrditve neke specifične,

individualne slike obstaja skrivnostna osamljenost,

7. März, marec, ožujak, March

ki istočasno pomeni zavrnitev vseh drugih mogočih slik.

Feld, polje, field
Pferdesportzentrum 1
6071 Aldrans
Österreich, Avstria, Austria

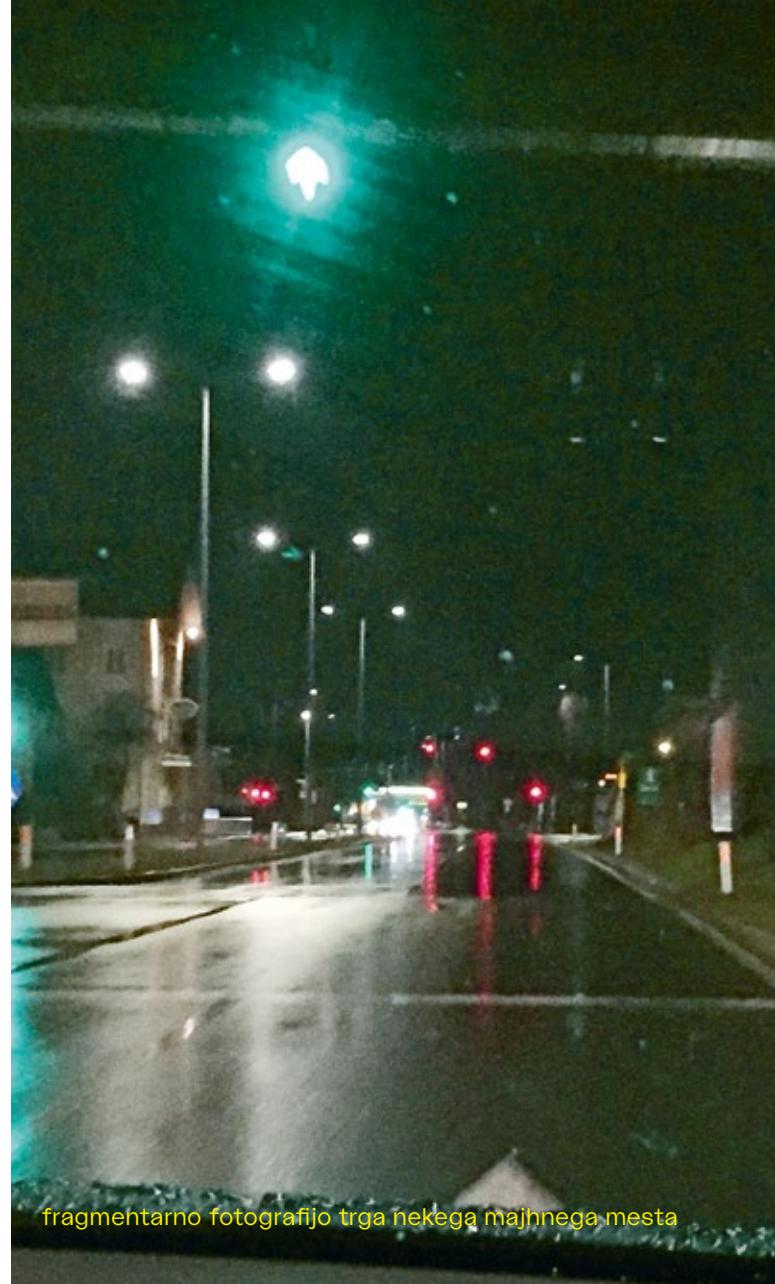
V tem primeru se zdi izbrano umetniško delo naključno.

Prav tako se zdi, da ne obstaja nikakršen razlog oz. nika-

kršen „zadosten in dovolj dober“ razlog, da izberemo

fragmentarno fotografijo trga nekega majhnega mesta

8. März, marec, ožujak, March

z imenom Freudenstadt (mesto radosti) in to fotografijo

Tankstelle, bencinska črpalka,
benzinska postaja, gas station
Innsbrucker Straße 90
6060 Hall in Tirol
Österreich, Avstrija, Austria

počešemo v površino tepiha iz velurja, vse skupaj pritrdimo

na stran avtomobila in pod milim nebom pokažemo svetu.

Takšno prizorišče mi je všeč. Prav tako mi je všeč epski

potencial naslova in fotografija, vodnjaki in hiše – njegov

„look“. Všeč mi je predstava, da ta slika in način, kako je

prikazana, nekoga usposobi, da lahko na novo doživi poseb-

nost statične, materialne slike. Skrivnostni center in izho-

dišče tega poskusa je motiv in njegova jezikovna različica:

9. März, marec, ožujak, March

Trg v Freudenstadtu.

Kunstverein Reutlingen
Marktplatz, trg, marketplace
72764 Reutlingen
Deutschland, Nemčija, Njemačka, Germany

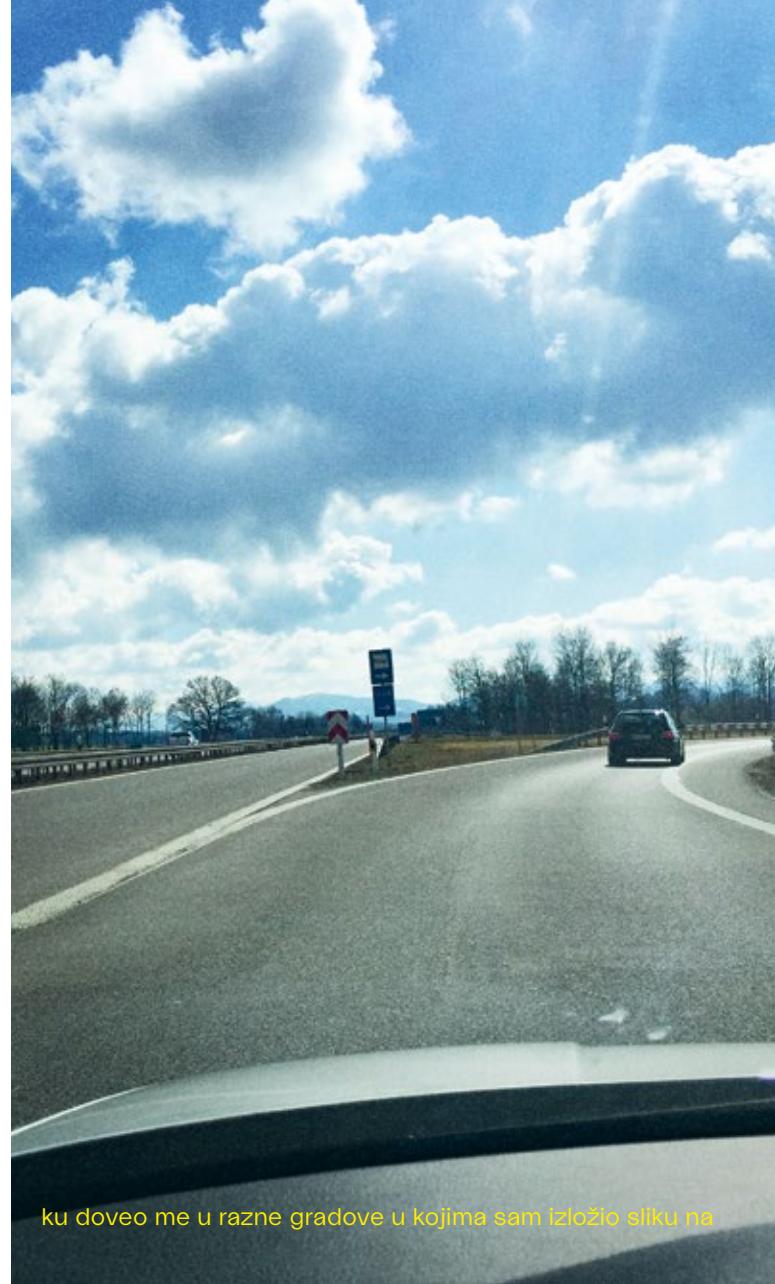
28. veljače 2017. krenuo sam automobilom iz Düsseldorfa,

sa slikom, okvirnom konstrukcijom i rasvjetom u prikolici.

Ovaj „road trip“ kroz Njemačku, Austriju, Sloveniju i Hrvats-

ku doveo me u razne gradove u kojima sam izložio sliku na

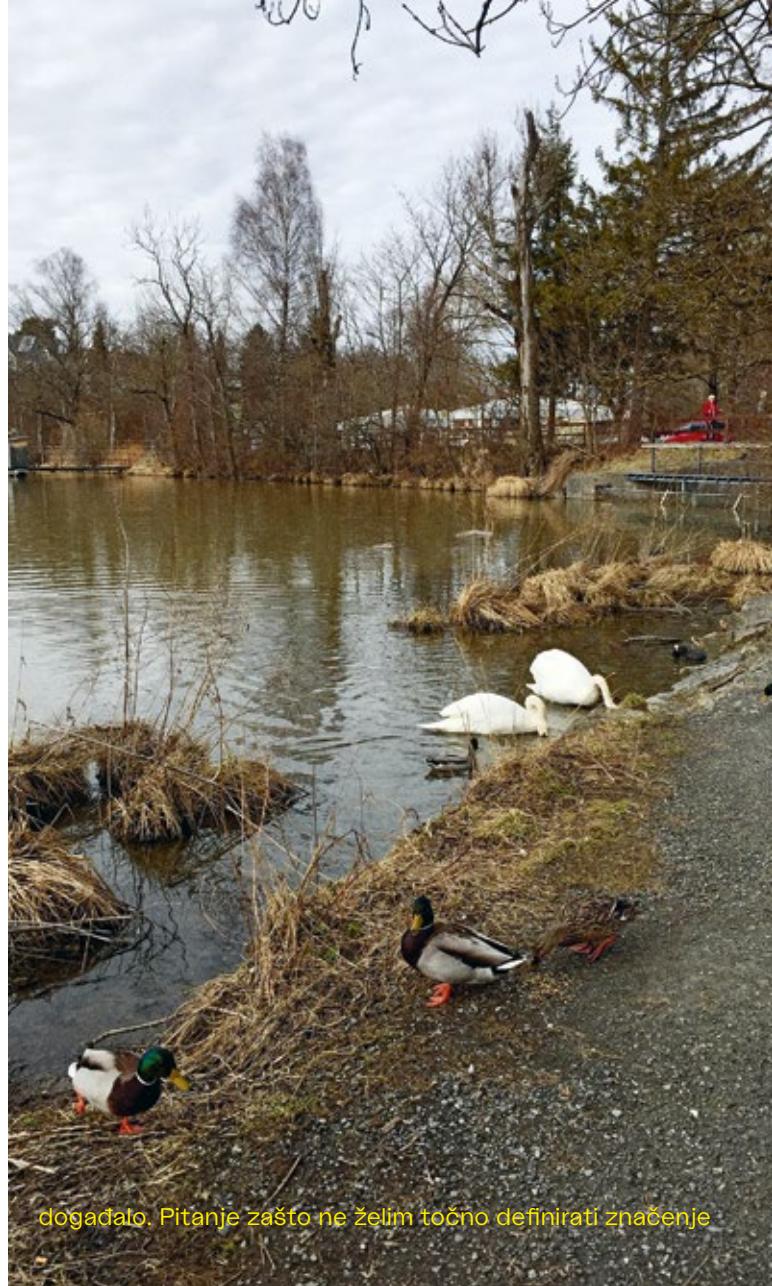
boku auta, predstavljajući je time na nekoliko sati.

Čini se kao da ovom projektu nedostaje koncept. Moglo bi

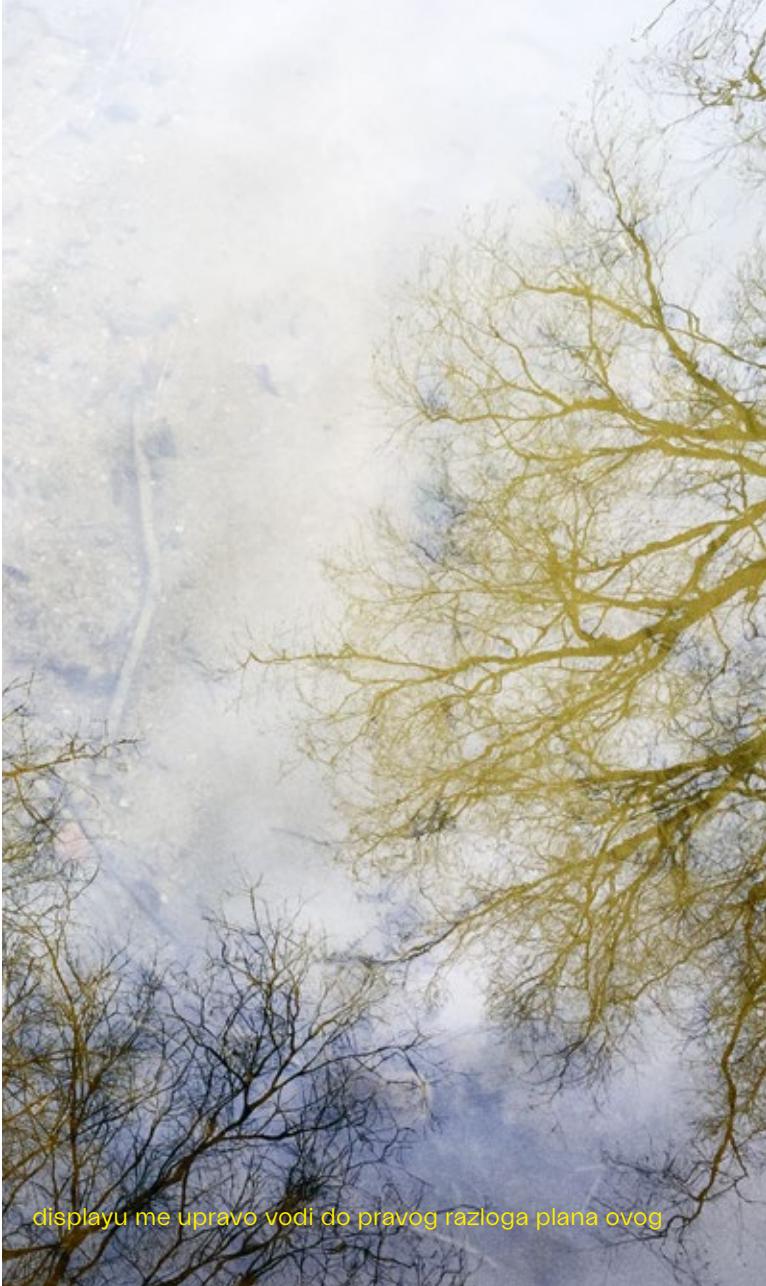
izgledati kao čisti opis onoga što se za vrijeme putovanja

događalo. Pitanje zašto ne želim točno definirati značenje

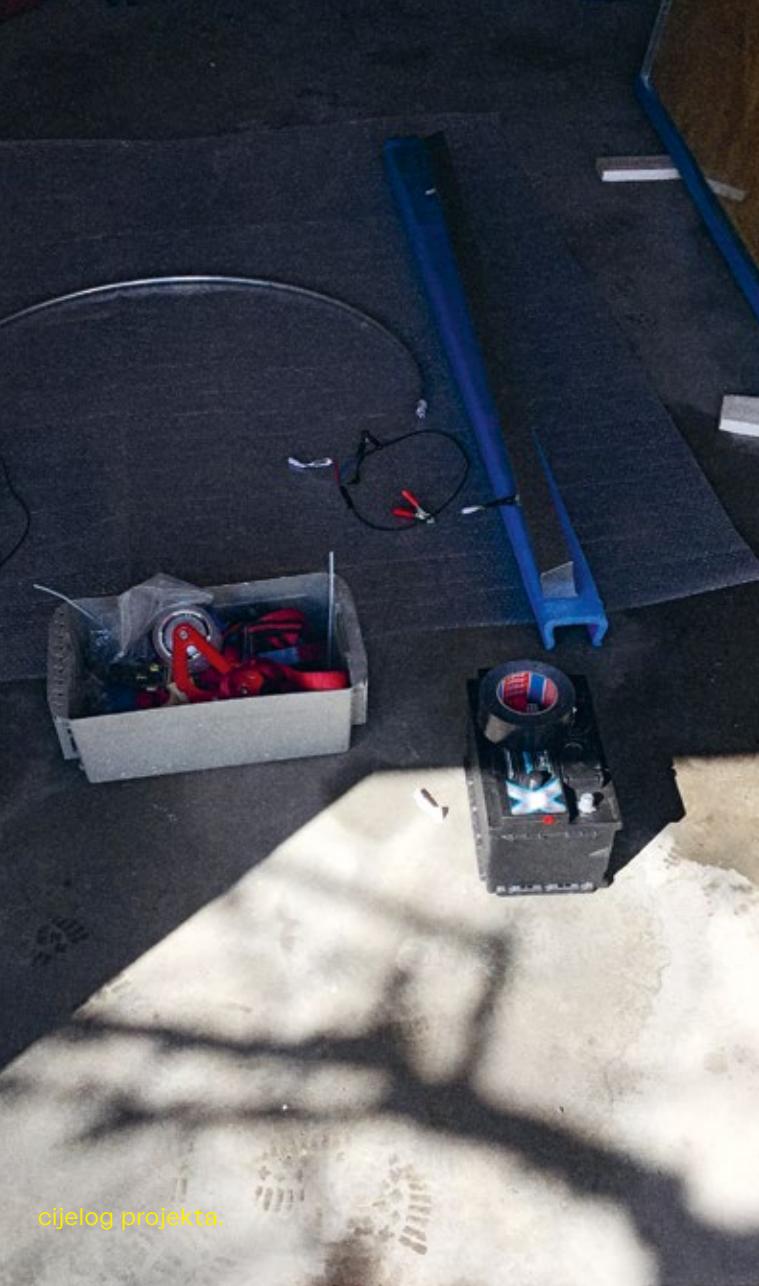

slike, njezin sadržaj i njezin odnos prema ovom specifičnom

displayu me upravo vodi do pravog razloga plana ovog

10. März, marec, ožujak, March

cijelog projekta.

Strassenrand, rob ceste,
rub ceste, roadside
Illerstraße
87435 Kempten
Deutschland, Nemčija, Njemačka, Germany

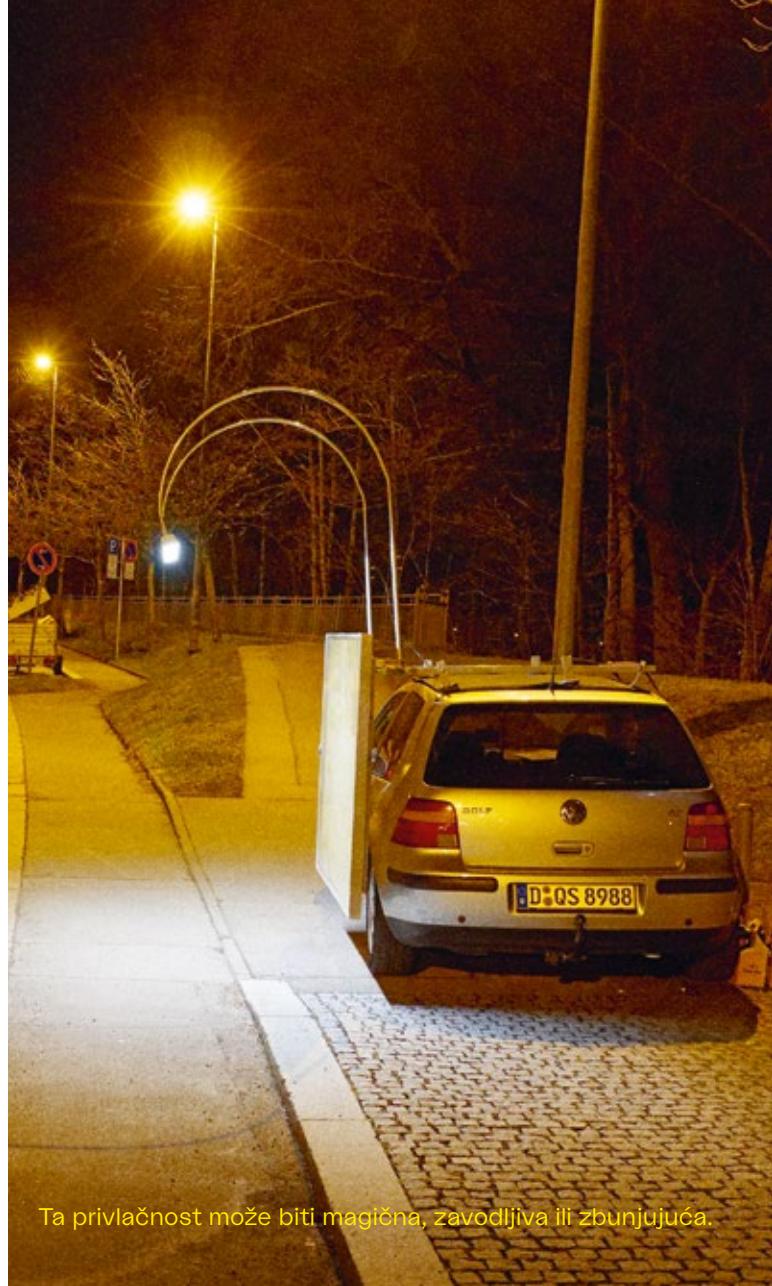
Već nekoliko godina radim na razvoju različitih djela koja te-

meljito ispituju slikarstvo i slike, i koja istražuju conditio sine

qua non slikarstva. Očaran sam privlačnom snagom slike.

Ta privlačnost može biti magična, zavodljiva ili zbumujuća.

Postoji jedna tajnovita usamljenost u činu jedne specifične,

jedinstvene slike koja u istom trenutku odbija sve druge

moguće slike.

U ovom slučaju čini se da je predmet slike slučajno izabran.

Kao da ne postoji nikakav razlog, ili ne dovoljno dobar raz-

Künstler nicht bekannt
ohne Titel
15. Jahrhundert,
St. Silvester in Imberg
Fresko, 130 x 180 cm

An der Kapelle gibt es dieses Bild, das eines der ganz wichtigen für mich ist. Das Bildnis einer Kuh, wie mir erzählt wurde, einer ganz bestimmten Kuh. Anscheinend verdankt sich das Außenfresko einem Gelübde der Dorfgemeinschaft. Ein harter Winter, Hunger, und dieses letzte, überlebende Tier führten zum heiligen Versprechen in besseren Zeiten einen Maler zu beauftragen, dieses, und zwar genau dieses an die Kapelle zu malen. Die bis zur Fassade reichende Weidewiese wird bis heute genutzt und die lebenden Kühe stehen neben den gemalten Toten, die dort ist, weil sie im entscheidenden Moment überlebt hatte.

neznani avtor,
bez naslova
15. stoletje,
Sv. Silvester v Imbergu
freska, 130 x 180 cm

Na kapelici je slika, ki predstavlja zame eno zelo pomembnih slik. Podoba krave, in kot so mi pravili, točno določene krave. Očitno je zunanjega freska rezultat zaobljube vaške skupnosti. Huda zima, lakota in ta poslednja žival, ki je preživel, so vodile k sveti zaobljubi vaščanov, da bodo v boljših časih naročili slikarju, da kravo, in sicer točno to kravo, naslikajo na kapelico. Pašnik, ki sega vse do fasade, je še danes v uporabi in žive krave stojijo poleg naslikane mrtve krave, ki je tam, ker je v odločilnem trenutku preživel.

nepoznati slikar,
bez naslova
15. Stoljeće,
Sv. Silvester u Imbergu
freska, 130 x 180 cm

Slika, koja se nalazi na zidu kapele, za mene je od posebne važnosti. Slika krave, i to, kako mi je ispričano, posebne krave. Izgleda da je vanjska freska nastala zahvaljujući zavjetu seoske zajednice. Teška zima, glad i ova poslednja preživjela životinja rezultirali

su svetim obećanjem, da će u boljim vremenima od slikara naručiti njenu, baš njenu sliku na zidu kapele. Livada se proteže sve do fasade i još dan danas se koristi, tako da žive krave stojе uz naslikanu mrtvu kravu, koja je tamo, jer je u odlučujućem trenutku preživjela.

artist unknown,
untitled
15th century,
St. Silvester in Imberg
fresco, 130 x 180 cm

On the outside of the chapel there is this picture that, for me, is one of the very important ones. The image of a cow, as I was told, a certain cow. Apparently the fresco on the outside is due to a solemn vow of the village community. A hard winter, hunger, and this last surviving animal led to the promise, to hire a painter, when times would get better, to paint this animal, specifically this one onto the chapel. The meadow extending to the outside wall is still until today in use and the live animals stand next to the image of the deceased one which is there because it survived in a crucial moment.

log, za odabir fragmentirane fotografije jedne tržnice malog

11. März, marec, ožujak, March

grada zvanog Freudenstadt, da bi se ta fotografija morala

Hof, dvorišće, dvorište, court
Imberg 24
87527 Sonthofen
Deutschland, Nemčija, Njemačka, Germany

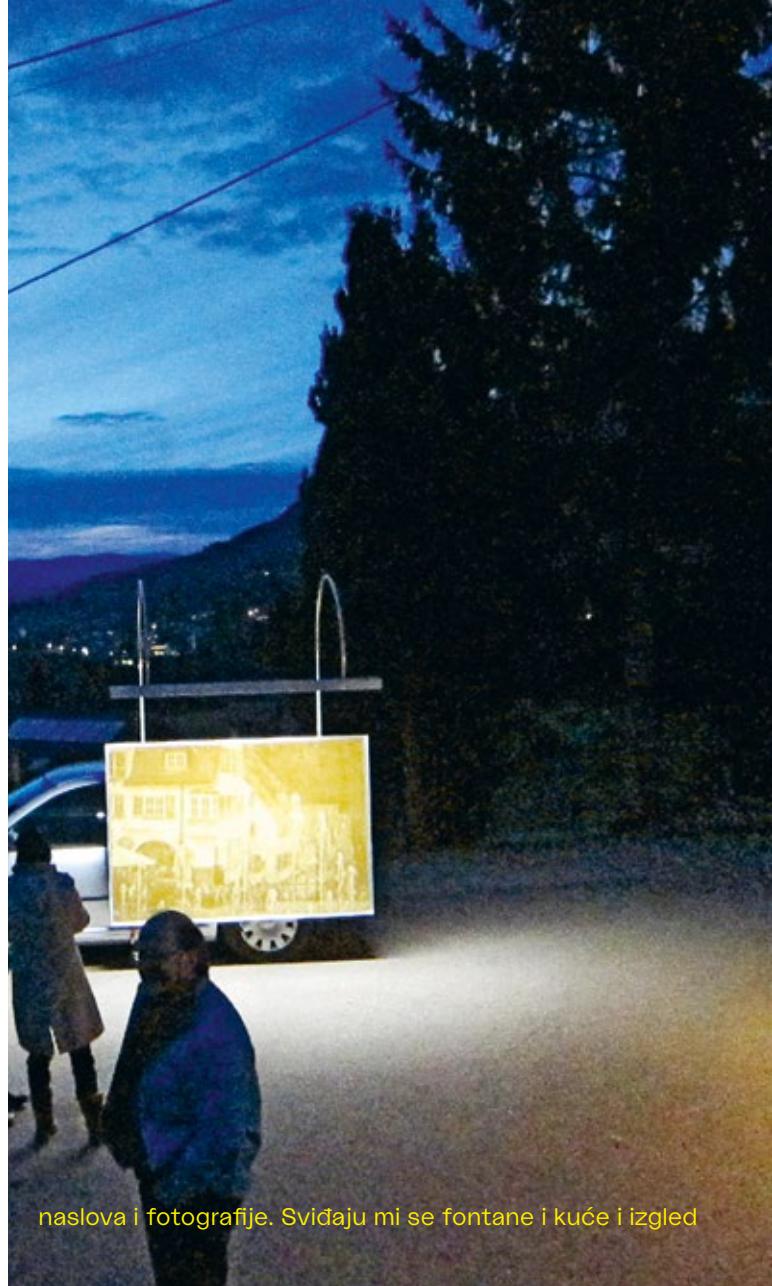
,učesljati' u jedan velur tepiha i da bi se sve to, izloženo na

auto, moralo pokazati cijelom svijetu pod otvorenim nebom.

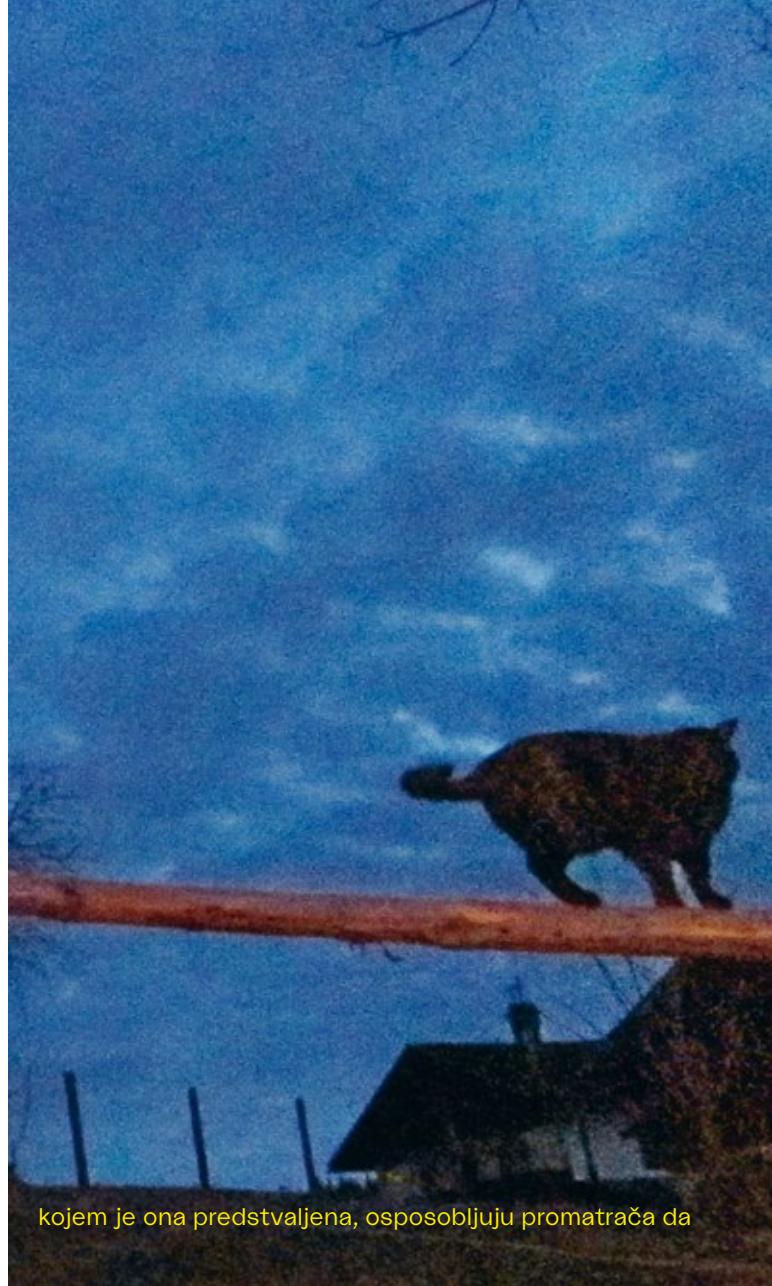
Meni se ta postavka sviđa. Sviđa mi se epski potencijal

naslova i fotografije. Sviđaju mi se fontane i kuće i izgled

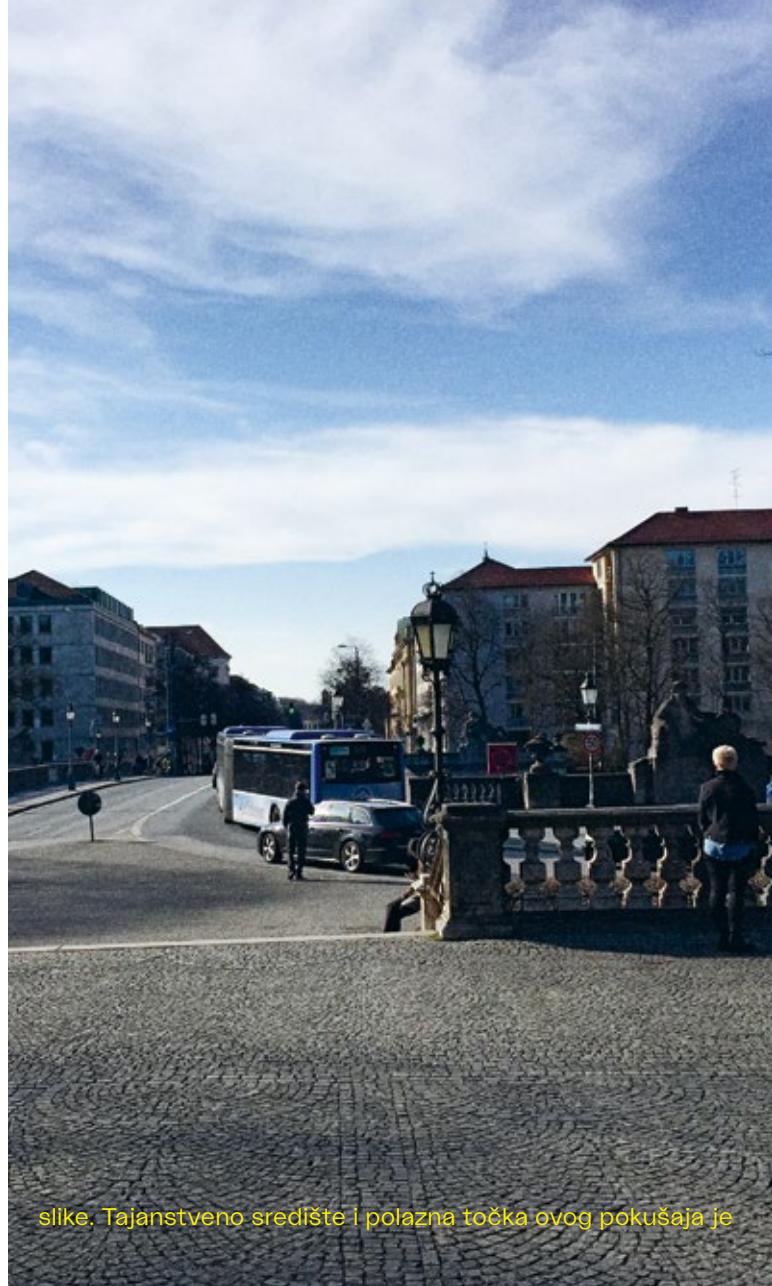
(look) postavke. Volim predodžbu da ova slika i način na

kojem je ona predstavljena, osposobljuju promatrača da

na novi način doživiti osobitost jedne statične, materijalne

slike. Tajanstveno središte i polazna točka ovog pokušaja je

predmet slike i njezina jezična verzija:

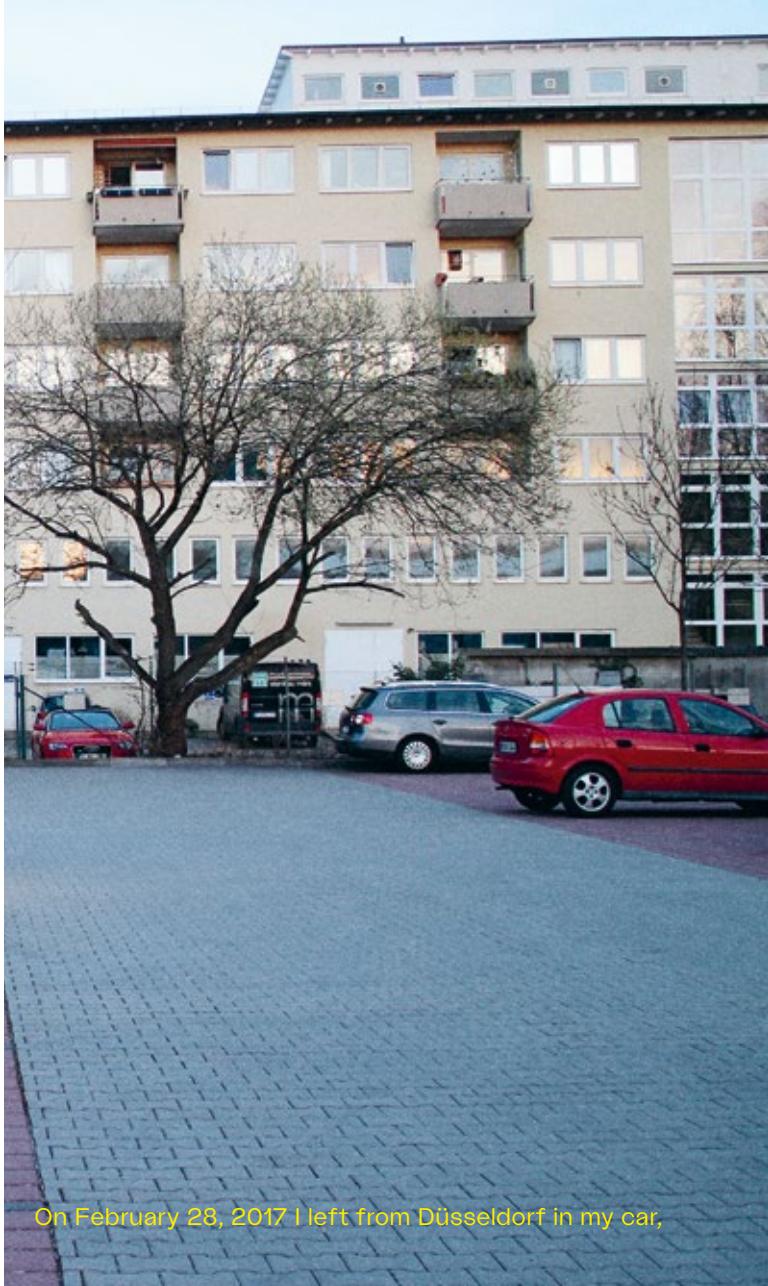

trg Freudentstadta.

12. März, marec, ožujak, March

Parkplatz, parkirišče, parkiralište,
parking lot
Westenstraße 98
80339 München
Deutschland, Nemčija, Njemačka, Germany

On February 28, 2017 I left from Düsseldorf in my car,

behind me in the trailer the picture with its framework and

lighting system. On this road trip through Germany, Austria,

Slovenia and Croatia I visited various towns and places,

to display it at the side of my car for a few hours.

The description of this project might be lacking “a concept”.

It could manifest itself merely as a description of what

15. März, marec, ožujak, March

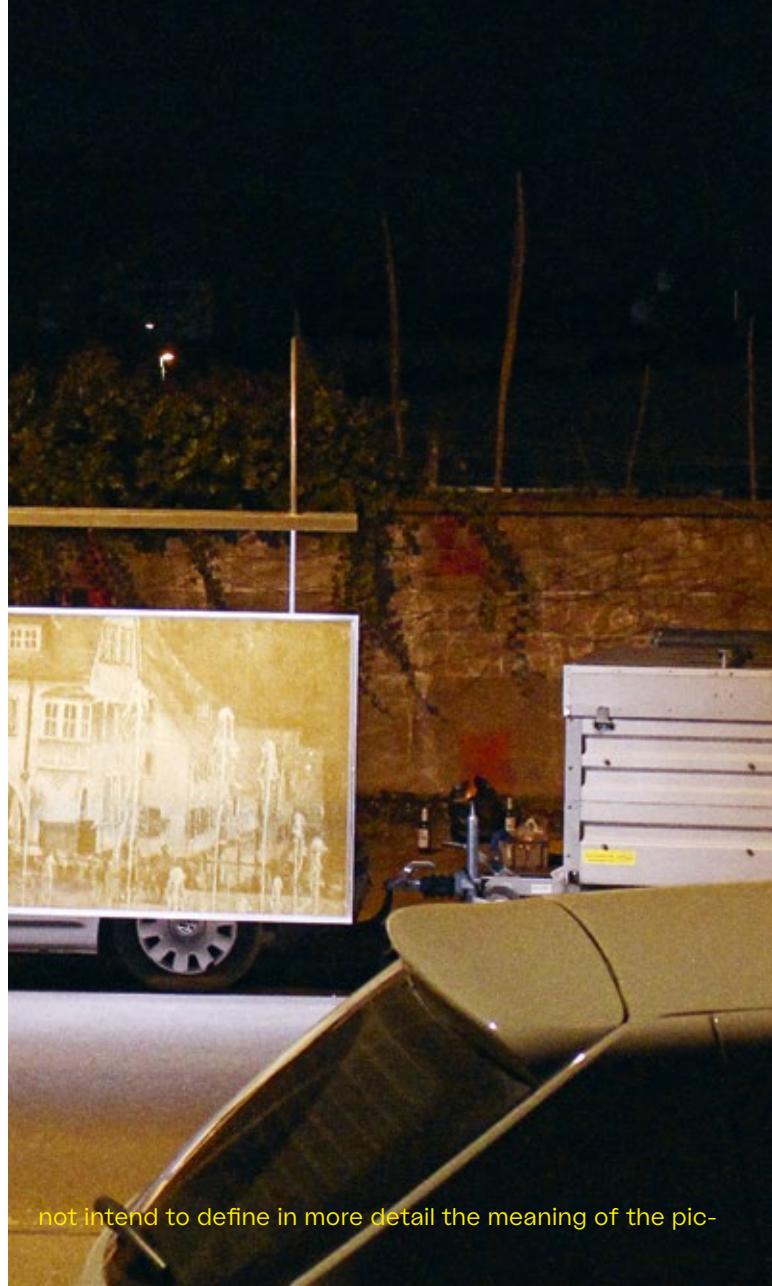

happened during the journey, how the exhibition took

Strassenrand, rob ceste,
rub ceste, roadside
Gutleutstraße 332
60327 Frankfurt am Main
Deutschland, Nemčija, Njemačka, Germany

place, but not what it was about. The question why I did

not intend to define in more detail the meaning of the pic-

ture, its content, and its link to this specific display, leads

to the underlying reason that made me construct the entire

project like that.

Over the past years I have been developing various groups

of works, which put emphasis on questions about pictures

and paintings and motifs and how these are influenced by

different surroundings and conditions. The attraction of

pictures intrigues me. One might call it magical, or seduc-

tive or confusing. There is a mysterious solitude in the act

of affirming a specific individual image, which at the same

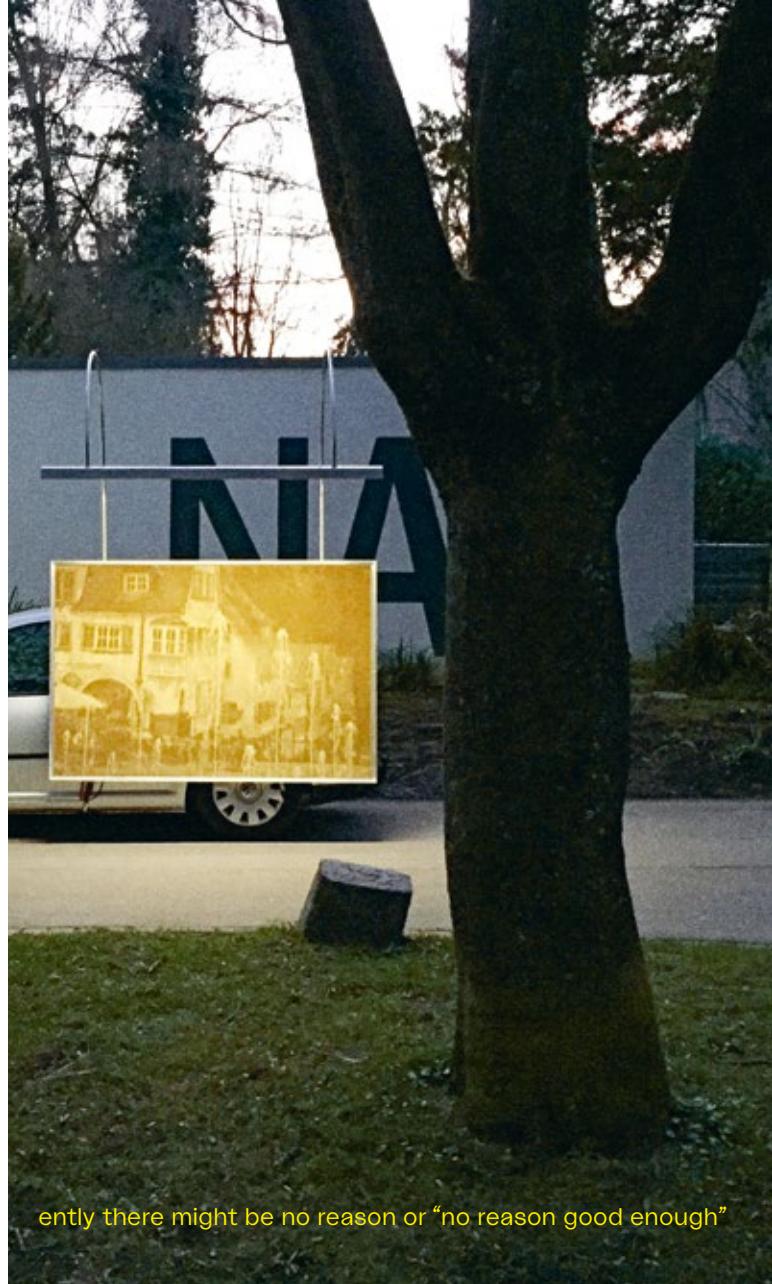
16. März, marec, ožujak, March

time implies a rejection of all other possible images.

Neuer Aachener Kunstverein
Passstraße 29
52070 Aachen
Deutschland, Nemčija, Njemačka, Germany

In this instance the chosen one seems arbitrary. Appar-

ently there might be no reason or "no reason good enough"

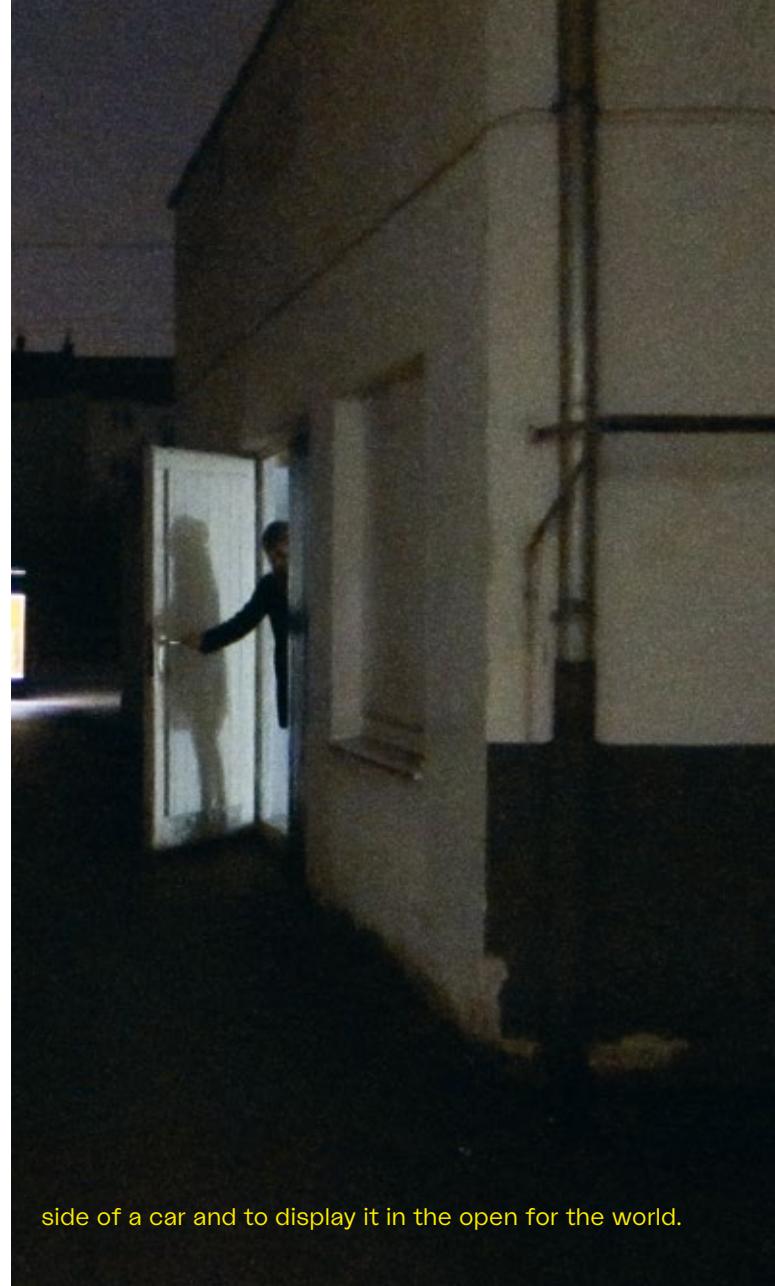
for choosing the fragmented photograph of a town square

in a little town named Freudenstadt, to comb that into the

surface of a velour carpet and to attach all of this to the

side of a car and to display it in the open for the world.

I like this setting. I like the epic potential of the title and

this photo, the fountains and buildings – and its look. And

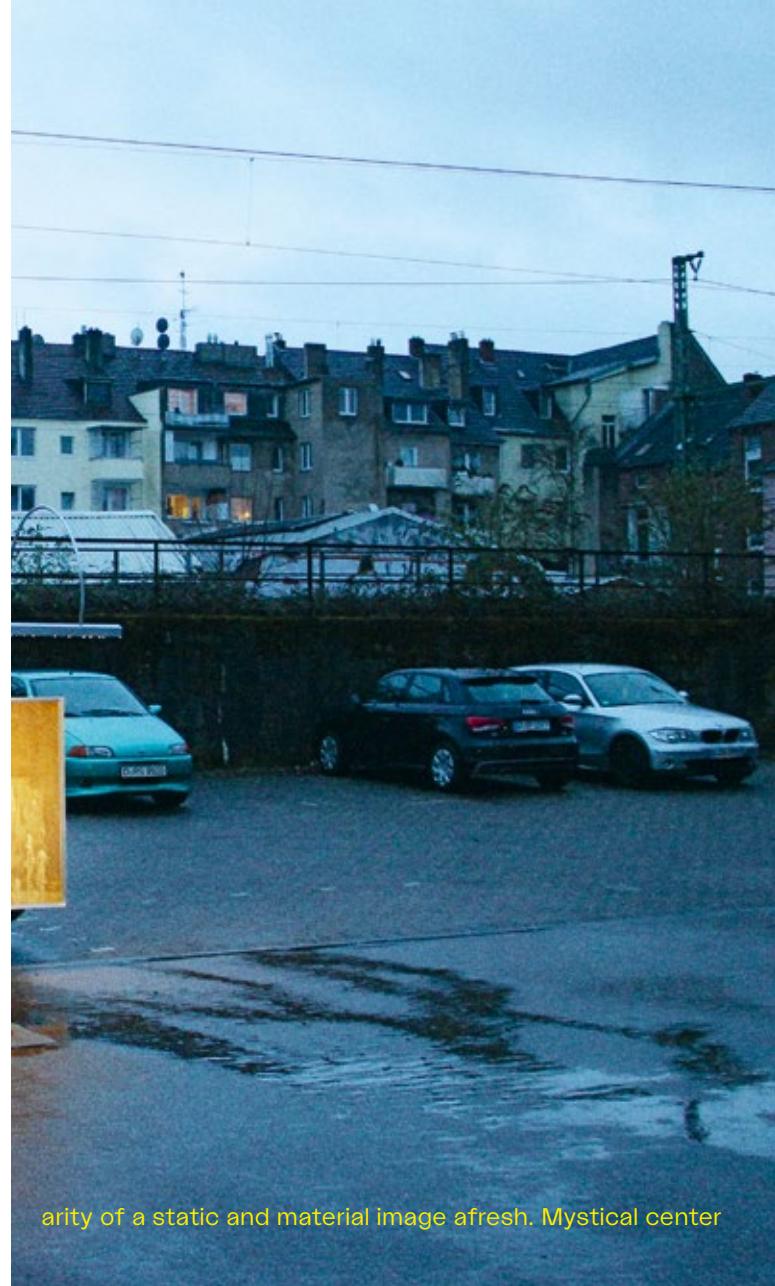
18. März, marec, ožujak, March

I like the idea, that this kind of picture and the way it is dis-

Hinterhof, dvorišče za stavbo,
stražnje dvorište, backyard
Birkenstraße 99
40233 Düsseldorf
Deutschland, Nemčija, Njemačka, Germany

played enables one to experience in a new way the peculi-

arity of a static and material image afresh. Mystical center

and origin of this trial is the motif and its linguistic capture:

The marketplace of Freudenstadt.

Register,
kazalo,
indeks,
index

Der Marktplatz von Freudenstadt,
2017, Velours Teppich, tepih iz velurja,
velur tepih, verlour carpet,
125 × 185 cm

Stationen,
postanki,
postaje,
stations

Künstlerhaus Graz
Burgring 2, 8010 Graz,
Österreich, Avstrija,
Austrija, Austria

ROG Ljubljana
Trubarjeva cesta 72,
1000 Ljubljana,
Slowenien, Slovenija,
Slovenia

MSU Zagreb
Avenija Dubrovnik 17,
10000 Zagreb,
Kroatien, Hrvaska,
Hrvatska, Croatia

Feld
polje, field,
Pferdesportzentrum 1,
6071 Aldrans,
Österreich, Avstrija,
Austrija, Austria

Tankstelle
bencinska črpalka,
benzinska postaja,
gas station,
Innsbrucker Straße 90,
6060 Hall in Tirol,
Österreich, Avstrija,
Austrija, Austria

Kunstverein
Reutlingen
Marktplatz, trg,
marketplace,
72764 Reutlingen,
Deutschland, Nemčija,
Njemačka, Germany

Strassenrand
rob ceste, rub ceste,
roadside, Illerstraße,
87435 Kempten,
Deutschland, Nemčija,
Njemačka, Germany

Hof
dvorišče, dvorište,
court, Imberg 24,
87527 Sonthofen,
Deutschland, Nemčija,
Njemačka, Germany

Parkplatz
parkirišče, parkiralište,
parking lot, Westendstraße
98, 80339 München,
Deutschland, Nemčija,
Njemačka, Germany

Strassenrand
rob ceste, rub
ceste, roadside,
Gutleutstraße 332,
60327 Frankfurt am Main,
Deutschland, Nemčija,
Njemačka, Germany

Neuer Aachener
Kunstverein
Passstraße 29,
52070 Aachen,
Deutschland, Nemčija,
Njemačka, Germany

Hinterhof
dvorišče za stavbo,
stražnje dvorište,
backyard, Birkenstraße 99,
40233 Düsseldorf,
Deutschland, Nemčija,
Njemačka, Germany

Dank,
zahvala,
acknowledgements

Peter Ewig, Bert F. Meyer, Ralf Müller,
Sandro Droschl, Carina Edelmann, Thomas
Meier, Simon Wasserfall, Francisco Tomshich,
Žiga Pilih, Simon Svetlik, Danilo Milovanović,
Tatiana Kocmur, Mateja Gaber, Nataša
Ivančević, Bernd Kugler, Sonja Kugler,
Valentina Kugler, Familie Gutmann, Christian
Malycha, Christine Moldrickx, Gudrun Menger,
Gerhard Menger, Birgit Aach, Bärbel Hantmann,
Max-Otto Hantmann, Stefanie Hantmann,
Raphael Hantmann, Peter Hantmann, Mario
Grizelj, Daniela Kirschstein, Andrea Hanak,
Jana Euler, Ben Kaufmann, Maurice Funken,
Deniz Saridas, Jan Wagner, Phillip Schulze,
Johannes Moldrickx, Daniela Heller, Gerda
Hantmann, Franz Hantmann, Iva Puhl, Nikola
Ukic, Albert Brugger, Irina Raskin

Distribution:
EU: LKG, www.lkg-va.de
CH: AVA, www.ava.ch
UK: Cornerhouse Publications,
www.cornerhousepublications.org
USA: D.A.P., www.artbook.com

Bibliographic information published
by Die Deutsche Nationalbibliothek:
Die Deutsche Nationalbibliothek lists
this publication in the Deutsche
Nationalbibliografie; detailed bibliographic
data is available in the Internet at
<http://dnb.ddb.de>.

All rights reserved
Printed in Austria

© 2017, Tobias Hantmann,
Verlag für moderne Kunst

Herausgeber, izdajatelj, Izdavač, editor
Tobias Hantmann

Gestaltung, oblikovanje, design
Yanik Hauschild

Übersetzung, prevod, prijevod, translation
Mateja Gaber, slovenski
Mario Grizelj & Iva Puhl, hrvatski
Albert Brugger, english

Lithografie, litografija, lithography
Henning Krause

Druck, tisk, tiskanje, print
Druckerei Friedrich Pöge

Papier, papir, paper
Peyprint Honan, 270 g
Munkn Print Cream, 80 g

Schrift, pisava, font, typeface
La Nord, Semi Light

Erschienen im, izdala založba, naklada, published by
VfmK Verlag für moderne Kunst GmbH
Salmgasse 4a
A-1030 Wien/Vienna
hello@vfmk.org
www.vfmk.org

ISBN
978-3-903153-95-0

